

ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยของนักศึกษาแพทย์  
แผนไทยระดับอุดมศึกษา

Policy Proposals for the Development of Professional Competency  
in Thai Traditional Medicine of Thai Traditional Medicine Students  
at the Higher Education Level

ชมพากาญจน์ ทองสี<sup>1</sup> และ สุกัญญา รุจิเมธภาส<sup>2</sup>

Chomphakan Thongsee<sup>1</sup> and Sukanya Rujimethaphas<sup>2</sup>

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Uttaradit Rajabhat University, Thailand

E-mail: chomphakan@gmail.com<sup>1</sup>, r.sukunya@uru.ac.th<sup>2</sup>

Received: 2025-5-15; Revised: 2025-10-31; Accepted: 2025-10-31

**บทคัดย่อ**

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยของนักศึกษาแพทย์แผนไทยระดับอุดมศึกษา และ 2) เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยของนักศึกษาแพทย์แผนไทยระดับอุดมศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยและระดับบุคคล รูปแบบการวิจัยเป็นเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ใช้แนวคิดสมรรถนะวิชาชีพเป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัย คือ หลักสูตรแพทย์แผนไทยระดับอุดมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์ จำนวน 90 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 1,050 คน ใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด คือ 1) แบบสอบถาม 2) การสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า

ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยภาพรวม ระดับบุคคลและระดับมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับมาก มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ Chi square= 448.988, df = 251, /df=1.79 RMSEA =0.027 CFI =0.963, TLI = 0.955 SRMRw = 0.042 , SRMRb =0.259

ปัจจัยระดับมหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทย พบว่า จิตวิญญาณความเป็นครู ขนาดอิทธิพลมีค่า 1.000 การรับรู้ความสามารถของครู มีค่า 2.401 การบริหารจัดการสถานศึกษา มีค่า 1.000 การบริหารหลักสูตร มีค่า 0.429 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีค่า 0.454

ปัจจัยระดับบุคคล พบว่า เจตคติต่อการเรียน ขนาดอิทธิพลมีค่า 1.000 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีค่า 1.471 ความเชื่อมั่นอำนาจภายในตนเอง มีค่า 2.059 การสนับสนุนทางสังคม มีค่า 1.000 การจัดการเรียนการสอน มีค่า 0.973 ผู้ปฏิบัติงานบริการ มีค่า 1.000 การดำเนินการบริการ มีค่า 0.689 สภาพแวดล้อมการบริการ มีค่า 0.877

**คำสำคัญ:** ข้อเสนอเชิงนโยบาย, สมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทย

**Abstract**

This Article aimed to study (1) to study the factors affecting the professional competence of Thai traditional medicine students at the university level and (2) To develop policy recommendations for the development of Thai traditional medicine professional

competence among Thai traditional medicine students at university and individual. The research design was quantitative and qualitative, using the concept of professional competence as the research framework. The research area is the Thai traditional medicine curriculum at the university level. The sample group is 90 lecturers and 1,050 fourth-year students. A multi-stage random selection method was used. There were two types of research instruments: 1) questionnaires and 2) focus group discussions. As for qualitative research, content analysis was used and descriptive writing was written. The research results found that:

The research results revealed that overall level of factors affecting professional competency in Thai traditional medicine at the individual and university levels was high. The results of the multilevel structural equation model analysis were consistent with the empirical data, with Chi-square= 448.988,  $df = 251$ ,  $\chi^2/df=1.79$  RMSEA =0.027 CFI =0.963, TLI = 0.955 SRMRw = 0.042 , and SRMRb = 0.259.

It was found that the factors at the university level affecting professional competency in Thai traditional medicine were: teacher spirit with a value of 1.000, perception of teachers' abilities with a value of 2.401, educational institution management with a value of 1.000, curriculum management with a value of 0.429, and academic environment Physical with a value of 0.454.

In addition, in terms of the factors at the individual level, it was found that the attitudes towards learning had the size of influence with a value of 1.000, achievement motivation with a value of 1.471, confidence in one's own power with a value of 2.059, social support with a value of 1.000, teaching and learning with a value of 0.973, service workers with a value of 1.000, service operations with a value of 0.689, and service environment with a value of 0.877.

**Keywords:** Policy proposals, Thai Traditional Medicine Professional Competence

## บทนำ

องค์การอนามัยโลก พ.ศ. 2557-2566 มีเป้าหมายให้นำการแพทย์ดั้งเดิมมาพัฒนาและใช้ประโยชน์ในการดูแลสุขภาพประชาชน (WHO, 2023) การแผนไทยเป็นการแพทย์ดั้งเดิมที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนไทย ปัจจุบันการแพทย์แผนไทยได้รับการพัฒนาจนเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 กำหนดให้รัฐส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด ปัจจุบันแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการสุขภาพวิถีไทย ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564) มีเป้าหมายให้ประชาชนเข้าถึงและใช้บริการในระบบการแพทย์แผนไทยที่มีคุณภาพ มาตรฐาน มีประสิทธิผลปลอดภัย และใช้อย่างสมเหตุสมผล มีการบูรณาการระบบบริการการแพทย์แผนไทย และระบบยาจากสมุนไพรในระบบการแพทย์อื่น (Integration of health service systems) คณะอนุกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการสุขภาพวิถีไทย ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564) เป็นการสนับสนุนการเข้าถึงบริการแพทย์แผนไทยให้ประชาชนใช้บริการได้มากขึ้น และในระบบบริการสุขภาพได้มีการขยายบริการการแพทย์แผนไทยกระจายในสถานบริการภาครัฐทุกระดับ จากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี วิสัยทัศน์ของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2580 ประเทศต้องมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันเพื่อยกระดับการพัฒนาประเทศ เพื่อให้เกิดเป็นเอกลักษณ์การให้บริการตามแบบความเป็นไทยที่โดดเด่นในระดับ

สากล ยกระดับมาตรฐานธุรกิจบริการด้านการแพทย์ทางเลือกโดยผสมผสานองค์ความรู้จากเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่เข้ากั้องค์ความรู้และภูมิปัญญาดั้งเดิมของไทย

สมรรถนะของบุคลากรวิชาชีพการแพทย์แผนไทยมีความจำเป็นเพราะสมรรถนะของบุคลากรภาครัฐตามที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน กำหนด ดังเช่นที่ระบุในคู่มือสมรรถนะหลักและคู่มือสมรรถนะเฉพาะตามลักษณะงานที่ปฏิบัติ (Office of Government Officials, 2010) ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาการแพทย์แผนไทย (มคอ.1) ได้กำหนดมาตรฐานผลการ เรียนรู้ 6 ด้าน ที่สอดคล้องกับลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ คือ (1) คุณธรรม จริยธรรม (2) ความรู้ (3) ทักษะทางปัญญา (4) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ (6) ทักษะการปฏิบัติงานเชิงวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิรุจน์ บัวงาม และจำลอง วงษ์ประเสริฐ (Buangam, W. & Wongprasert, C., 2013) ที่พบว่าสมรรถนะแพทย์แผนไทย และทำนองเดียวกันสอดคล้องกับ ดวงทิพย์ อรัณดร (Arundon, D., 2013) พบว่าสมรรถนะที่พึงประสงค์ของบุคลากรในวิชาชีพการแพทย์แผนไทย แบ่งเป็น 5 ด้านคือ ทักษะคิดต่อวิชาชีพ คุณธรรมจริยธรรม ความรู้วิชาชีพ ทักษะที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จึงกล่าวได้ว่าสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยมีความจำเป็นเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมและประชาชน ทำให้ได้รับประโยชน์สูงสุดจากมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ดีของบุคลากรวิชาชีพการแพทย์แผนไทย รวมถึงบุคลากรในวิชาชีพสามารถตอบสนองและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบสุขภาพได้

โมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับ (Multilevel Structural Equation Model) เป็นการบูรณาการระหว่างการวิเคราะห์โมเดลเชิงเส้นระดับลดหลั่น (Hierarchical Linear Model : HLM) รวมกับการวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) เพื่อให้ได้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลต่างระดับที่มีลักษณะลดหลั่นตั้งแต่ 2 ระดับขึ้นไป ซึ่งในแต่ละระดับจะสามารถ ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ซับซ้อนของตัวแปรในแต่ละระดับได้เนื่องจากโมเดลเชิงเส้นระดับลดหลั่นสามารถวิเคราะห์ข้อมูลหลายระดับได้ ข้อมูลที่มีระดับลดหลั่นแต่สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีตัวแปรแฝงได้

ดังนั้นผู้วิจัยทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทย และทำการคัดเลือกตัวแปรที่สอดคล้องกับบริบทของนักศึกษา เพื่อการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยในระดับอุดมศึกษา เนื่องด้วยลักษณะของข้อมูลมีลักษณะหลายระดับเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลผู้วิจัยจึงเลือกใช้รูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลแบบลดหลั่น อีกทั้งผู้วิจัยเป็นบุคลากรทางการศึกษาและยังได้ทำงานที่เกี่ยวข้องกับแพทย์แผนไทย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะแพทย์แผนไทยในระดับอุดมศึกษาหากการศึกษาเรื่องดังกล่าวจะทำให้ได้ข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยและปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยระดับอุดมศึกษาทั้งในระดับมหาวิทยาลัยและระดับบุคคล ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาข้อเสนอแนะในการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยระดับอุดมศึกษาให้ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี วิสัยทัศน์ของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2580 แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ในการส่งเสริมวิชาชีพแพทย์แผนไทยต่อไป

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยของนักศึกษาแพทย์แผนไทยระดับอุดมศึกษา
2. เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยของนักศึกษาแพทย์แผนไทยระดับอุดมศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยและระดับบุคคล

### การทบทวนวรรณกรรม



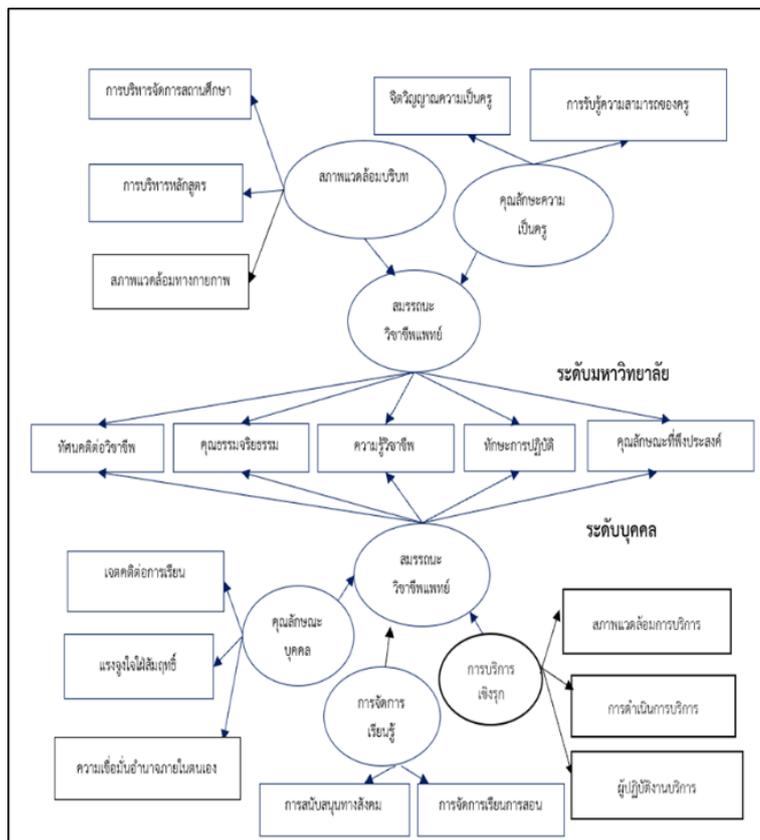
McClelland (1973) กล่าวว่าสมรรถนะ คือ บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในปัจเจกบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันให้ปัจเจกบุคคลนั้นสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดี หรือเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2547) กล่าวว่า สมรรถนะ คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ทักษะ/ความสามารถและคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่น ๆ ในองค์กรกล่าวคือ การที่บุคคลจะแสดงสมรรถนะใดสมรรถนะหนึ่งได้มักจะต้องมีองค์ประกอบของทั้งความรู้ทักษะ/ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ

โรบินสัน (Robinson, 1998 อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาลี, 2548: 86) ได้กล่าวถึงการ สัมมนา กลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญว่าเป็นการประเมินโดยคณะบุคคลที่ประเมินงานทางด้านศิลปะโดยเน้นที่พื้นฐานจากการสรุปร่วมกันของคณะบุคคลที่เป็นผู้ประเมินเกี่ยวกับความรู้สึกต่อความงามของผลงาน ศิลปะการตกแต่งร่วมกันเพื่อจะตัดสินคุณค่าที่เน้นความสำคัญด้วยความรู้สึกที่ยังรู้ที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ จะเป็นการรับรู้โดยสัญชาตญาณที่ไม่ได้คำนึงความมีรูปแบบที่เฉพาะเจาะจง ผู้ประเมินจะต้องเข้าใจในงานที่ตนเองจะทำการประเมินอย่างถ่องแท้บนพื้นฐานของหลักฐานเชิงประจักษ์ การเห็นคุณค่าในความประณีตทั้งในเรื่องเทคนิคและรูปแบบการวิเคราะห์ วิธีการ รวมถึงแนวทางปฏิบัติการ สัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญเน้นภารกิจจากแหล่งที่มาของผลงานอย่างสมเหตุสมผลเป็นการประเมินซึ่งมีหลักฐานประกอบที่ชัดเจน ตามสภาพจริงและประเมินเชิงเน้นคุณลักษณะสำคัญ

บทสรุป ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยเป็นรูปแบบหนึ่งที่ต้องใช้วิจารณ์ญาณวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งในประเด็นหนึ่งเพื่อให้ข้อสรุปประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่ประเมินเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาข้อเสนอแนะในการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยระดับอุดมศึกษาให้ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี วิสัยทัศน์ของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2580 แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติในการส่งเสริมวิชาชีพแพทย์แผนไทยต่อไป

### กรอบแนวคิดการวิจัย



## วิธีดำเนินการวิจัย

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ อาจารย์ จำนวน 150 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 2,019 คน หลักสูตรแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ มหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนในประเทศไทย จำนวน 30 มหาวิทยาลัย

### 2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์หลักสูตรแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะและปัจจัยส่งผลกระทบต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทย เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 คน เกณฑ์คัดเลือก มีความรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ ดำรงตำแหน่งอย่างน้อย 5 ปี วุฒิทางการศึกษาปริญญาโทและเอก

2.2 อาจารย์และนักศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) ดังนี้

- สุ่มแบบชั้นภูมิ โดยจำแนกออกเป็นภูมิภาคได้ 4 ภูมิภาค ทั้งหมด 30 มหาวิทยาลัย อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 150 คน และนักศึกษาปี 4 จำนวน 2,019 คน

- สุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster) โดยสุ่มภาคเหนือ 5 มหาวิทยาลัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 มหาวิทยาลัย ภาคกลาง 12 มหาวิทยาลัย ภาคใต้ 6 มหาวิทยาลัย

- สุ่มอย่างง่าย นักศึกษาและอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ได้จำนวนอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 90 คน และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 1,050 คน

### เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 แบบ ดังนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยของนักศึกษาแพทย์แผนไทยระดับอุดมศึกษาสำหรับอาจารย์ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยครอบคลุมตัวแปรปัจจัย 5 ตัวมีค่าความเที่ยง คือ จิตวิญญาณความเป็นครู 0.841 การรับรู้ความสามารถของครู 0.889 การบริหารจัดการสถานศึกษา 0.924 การบริหารหลักสูตร 0.959 และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 0.914

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยของนักศึกษาแพทย์แผนไทยระดับอุดมศึกษาสำหรับนักศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยครอบคลุมตัวแปรปัจจัย 6 ตัวมีค่าความเที่ยง คือ เจตคติต่อการเรียน 0.918 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 0.876 ความเชื่อมั่นอำนาจภายในตนเอง 0.887 การสนับสนุนทางสังคม 0.882 การจัดการเรียนการสอน 0.930 และการบริการเชิงรุก 0.927

3. แบบสนทนากลุ่ม แนวคำถามการสนทนากลุ่ม (Focus Group) พัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยของนักศึกษาแพทย์แผนไทยระดับอุดมศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย และระดับบุคคล

4. แบบประเมิน 4 มิติ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยของนักศึกษาแพทย์แผนไทยระดับอุดมศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยและระดับบุคคล ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเป็นประโยชน์ และด้านความถูกต้อง

### การเก็บรวบรวมข้อมูล



ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามและการสนทนากลุ่มในการเก็บข้อมูลของตัวอย่างอาจารย์ นักศึกษา และผู้เชี่ยวชาญ ของแพทย์แผนไทยระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพ

### การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Windows ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ในรูปของร้อยละ และนำผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 2 ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยและสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทย วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบการบรรยาย และการแปลผล 5 ระดับ

ตอนที่ 3 พัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทย โดยใช้สถิติการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับ ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบสมมติฐานการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์

### ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยของนักศึกษาแพทย์แผนไทยระดับอุดมศึกษาจำแนกตามระดับมหาวิทยาลัยและระดับบุคคล พบว่า โมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยของนักศึกษาแพทย์แผนไทยระดับอุดมศึกษา มีความตรงเชิงโครงสร้างโดยพิจารณาจากค่าสถิติ วัดระดับความกลมกลืนระหว่างโมเดล ได้แก่ ค่าสถิติค่า Chi-square = 448.988,  $df = 251$ ,  $\chi^2/df = 1.79$  นอกจากนี้ค่าดัชนี RMSEA = 0.027 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 0 CFI = 0.963, TLI = 0.955 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 SRMRw = 0.042, SRMRb = 0.259 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 0 ซึ่งมีค่าเป็นไปตามเกณฑ์หมายความว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ Bollen (1989) และ Goffin (2007) ปัจจัยระดับมหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทย มีรายละเอียดดังนี้ องค์ประกอบคุณลักษณะความเป็นครู ประกอบด้วย 1. จิตวิญญาณความเป็นครูขนาดอิทธิพลมีค่าเท่ากับ 1.000 2. การรับรู้ความสามารถของครู ขนาดอิทธิพลมีค่าเท่ากับ 2.401 ในส่วนของ องค์ประกอบสภาพแวดล้อมบริบท ประกอบด้วย 1. การบริหารจัดการสถานศึกษา ขนาดอิทธิพลมีค่าเท่ากับ 1.000 2. การบริหารหลักสูตร ขนาดอิทธิพลมีค่าเท่ากับ 0.429 3. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ขนาดอิทธิพลมีค่าเท่ากับ 0.454 ปัจจัยระดับบุคคลที่ส่งผลต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทย ได้แก่ องค์ประกอบคุณลักษณะบุคคล 1. เจตคติต่อการเรียน ขนาดอิทธิพลมีค่าเท่ากับ 1.000 2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ขนาดอิทธิพลมีค่าเท่ากับ 1.417 3. ความเชื่อมั่นอำนาจภายในตนเอง ขนาดอิทธิพลมีค่าเท่ากับ 2.059 องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ 1. การสนับสนุนทางสังคม ขนาดอิทธิพลมีค่าเท่ากับ 1.000 2. การจัดการเรียนการสอน ขนาดอิทธิพลมีค่าเท่ากับ 0.973 และ องค์ประกอบบริการเชิงรุก 1. ผู้ปฏิบัติงานบริการ ขนาดอิทธิพลมีค่าเท่ากับ 1.000 2. การดำเนินการบริการ ขนาดอิทธิพลมีค่าเท่ากับ 0.689 3. สภาพแวดล้อมการบริการ ขนาดอิทธิพลมีค่าเท่ากับ 0.877

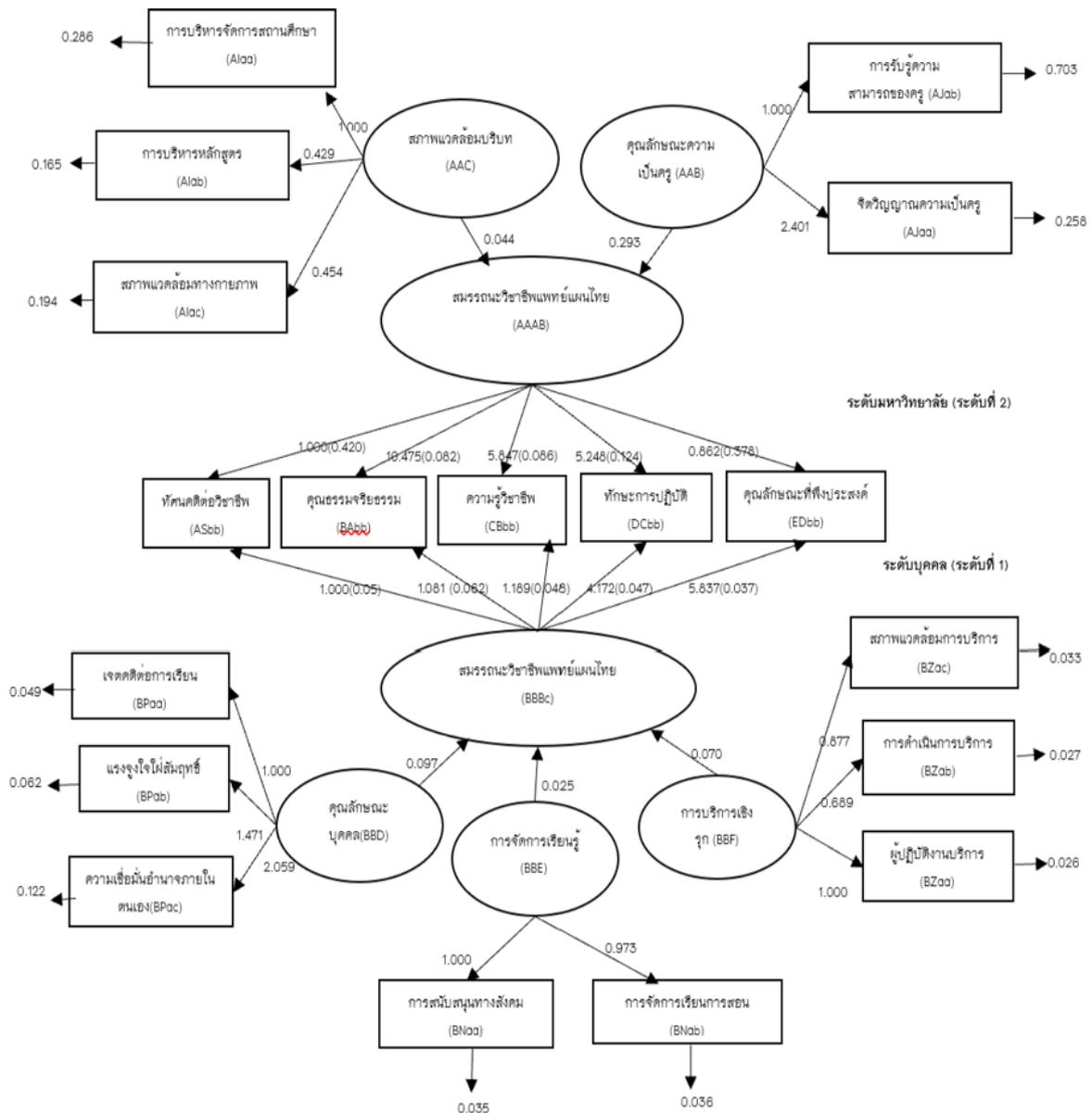
ตารางที่ 1 แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ และสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบของโมเดลสมการโครงสร้างพระระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยของนักศึกษาแพทย์แผนไทยระดับอุดมศึกษาจำแนกตามระดับมหาวิทยาลัยและระดับบุคคล

องค์ประกอบโมเดลการวัด		เมทริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบ					R <sup>2</sup>
Within Level	ตัวแปร	ICC	<u>b</u>	Beta	SE	t	
องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทย (BBBC)	ทัศนคติต่อวิชาชีพ(ASbb)	0.150	1.000	0.069	0.037	1.850	0.005
	คุณธรรมจริยธรรม(BAAb)	0.112	1.081	0.112	0.047	2.362	0.013
	ความรู้วิชาชีพ(CBbb)	0.052	1.189	0.131	0.048	2.696	0.017
	ทักษะการปฏิบัติ(DCbb)	0.149	4.172	0.431	0.062	6.930	0.185
	คุณลักษณะที่พึงประสงค์(EDbb)	0.144	5.837	0.688	0.050	13.639	0.473
องค์ประกอบที่ 2 คุณลักษณะบุคคล(BBD)	เจตคติต่อการเรียน(BPaa)	0.255	1.000	0.629	0.049	12.876	0.396
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์(BPab)	0.133	1.471	0.761	0.046	16.690	0.579
	ความเชื่ออำนาจภายใน(BPac)	0.162	2.059	0.054	0.122	8.638	0.111
องค์ประกอบที่ 3 การจัดการเรียนรู้(BBE)	การสนับสนุนทางสังคม(BNaa)	0.137	1.000	0.755	0.035	21.631	0.570
	การจัดการเรียนการสอน(BNab)	0.130	0.973	0.790	0.036	21.701	0.624
องค์ประกอบที่ 4 การบริการเชิงรุก (BBF)	ผู้ปฏิบัติงานบริการ(BZaa)	0.249	1.000	0.724	0.026	27.961	0.525
	การดำเนินการบริการ(BZab)	0.147	0.689	0.675	0.027	24.932	0.455
	สภาพแวดล้อมบริการ(BZac)	0.133	0.877	0.676	0.033	20.297	0.457



ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบโมเดลการวัด		เมตริกซ์น้ำหนักองค์ประกอบ					R <sup>2</sup>
Between Level	ตัวแปร	ICC	<u>b</u>	Beta	SE	t	
องค์ประกอบ1	ทัศนคติต่อวิชาชีพ(ASaa)	0.150	1.000	0.159	0.420	0.378	0.025
สมรรถนะ	คุณธรรมจริยธรรม(BAaa)	0.112	10.47	1.000	0.082	12.187	0.999
วิชาชีพแพทย์	ความรู้วิชาชีพ(CBaa)	0.252	5.847	0.997	0.086	11.540	0.994
แผนไทย	ทักษะการปฏิบัติ(DCa)	0.149	5.248	0.860	0.124	6.959	0.740
(AAAB)	คุณลักษณะที่พึงประสงค์(EDaa)	0.144	0.862	0.483	0.378	1.277	0.233
องค์ประกอบที่	จิตวิญญาณครู(AJaa)	0.155	1.000	0.409	0.258	1.589	0.168
2คุณลักษณะ	การรับรู้ความสามารถ(AJab)	0.706	2.401	1.185	0.703	1.685	0.140
ความเป็นครู							
(AAB)							
องค์ประกอบ	การบริหารจัดการ(AJaa)	0.914	1.000	1.320	0.286	4.615	<u>0.174</u>
ที่3สภาพแวดล้อม	การบริหารหลักสูตร(AJab)	0.861	0.429	0.637	0.165	3.869	<u>0.406</u>
ล้อมบริบท	สภาพแวดล้อมกายภาพ(AJac)	0.934	0.454	0.475	0.194	2.449	0.226
(AAC)							
$R^2_{BBBC} = 0.927$ , $R^2_{AAAB} = 0.088$ , Chi-square= 448.988, df = 251, $\chi^2/df = 1.79$ , RMSEA = 0.027, CFI = 0.963,							
TLI = 0.955 SRMRw = 0.042, SRMRb = 0.259							



Chi-square= 448.988, df = 251,  $\chi^2/df=1.79$  RMSEA = 0.027\_CFI = 0.963, TLI = 0.955  
 SRMRw = 0.042, SRMRb = 0.259

ภาพที่ 1 โมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยของนักศึกษาแพทย์แผนไทยระดับอุดมศึกษา

วัตถุประสงค์ที่ 2. ผลการพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยของนักศึกษาแพทย์แผนไทยระดับอุดมศึกษา ในระดับมหาวิทยาลัย พบว่ามีข้อเสนอแนะ จำนวน 5 ด้าน ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู ด้านการรับรู้ความสามารถของครู ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านการบริหารหลักสูตร และด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ จำนวน 27 ข้อ พิจารณาในภาพรวมพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเหมาะสมระดับความคิดเห็นระดับมากที่สุด ( $\bar{X}=4.88$ ,  $S. D.=0.51$ ) ด้านความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด ( $\bar{X}=4.71$ ,  $S. D.=0.60$ ) ด้านความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด ( $\bar{X}=4.85$ ,  $S. D.=0.47$ ) ด้านความถูกต้องระดับมากที่สุด ( $\bar{X}=4.86$ ,  $S. D.=0.61$ ) และในระดับบุคคลพบว่ามีข้อเสนอแนะ จำนวน 6 ด้าน ด้านเจตคติต่อการเรียน ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านความเชื่อมั่นอำนาจภายในตนเอง ด้านการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการบริการเชิงรุก จำนวน 20 ข้อ พิจารณาในภาพรวมพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเหมาะสมระดับมากที่สุด ( $\bar{X}=4.93$ ,  $S. D.=0.67$ ) ด้านความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด ( $\bar{X}=4.84$ ,  $S. D.=0.57$ ) ด้านความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด ( $\bar{X}=4.94$ ,  $S. D.=0.33$ ) และด้านความถูกต้องระดับมากที่สุด ( $\bar{X}=4.88$ ,  $S. D.=0.57$ )

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความถูกต้องของข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยของนักศึกษาแพทย์แผนไทยระดับอุดมศึกษา ระดับมหาวิทยาลัย

ประเด็น พิจารณา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์			ความถูกต้อง		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. จิตวิญญาณ ความเป็นครู สภาพแวดล้อม มบริบท	4.8	0.6	มากที่สุด	4.6	0.3	มากที่สุด	4.8	0.6	มากที่สุด	4.8	0.4	มากที่สุด
2. การรับรู้ ความสามารถ ของครู	4.8	0.4	มากที่สุด	4.7	0.5	มากที่สุด	4.8	0.4	มากที่สุด	4.8	0.4	มากที่สุด
3. การบริหาร จัดการ สถานศึกษา	4.9	0.4	มากที่สุด	4.6	0.6	มากที่สุด	4.8	0.4	มากที่สุด	4.9	0.6	มากที่สุด
4. การบริหาร หลักสูตร	4.8	0.4	มากที่สุด	4.8	0.7	มากที่สุด	4.8	0.4	มากที่สุด	4.8	0.8	มากที่สุด
5. สภาพแวดล้อม ทาง กายภาพ	4.8	0.6	มากที่สุด	4.8	0.7	มากที่สุด	4.8	0.4	มากที่สุด	4.8	0.6	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.8	0.5	มากที่สุด	4.7	0.6	มากที่สุด	4.8	0.4	มากที่สุด	4.8	0.6	มากที่สุด
	8	1	มากที่สุด	1	0	มากที่สุด	5	7	มากที่สุด	6	1	มากที่สุด

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และ ความถูกต้องของข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยของนักศึกษาแพทย์แผนไทยระดับอุดมศึกษา ระดับบุคคล

ประเด็น พิจารณา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์			ความถูกต้อง		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. เจตคติต่อ การเรียน	4.87	0.43	มากที่สุด	4.82	0.42	มากที่สุด	4.90	0.61	มากที่สุด	4.82	0.43	มากที่สุด
2. แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์	4.90	0.31	มากที่สุด	4.92	0.43	มากที่สุด	4.90	0.43	มากที่สุด	4.82	0.41	มากที่สุด
3. ความ เชื่อมั่น อำนาจ ภายใน ตนเอง	4.90	0.31	มากที่สุด	4.80	0.81	มากที่สุด	4.87	0.47	มากที่สุด	4.83	0.81	มากที่สุด
4. การ สนับสนุน ทางสังคม	4.90	0.61	มากที่สุด	4.80	0.81	มากที่สุด	4.97	0.47	มากที่สุด	4.90	0.81	มากที่สุด
5. การ จัดการเรียน การสอน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.86	0.47	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	4.96	0.47	มากที่สุด
6. การ บริการเชิงรุก	5.00	0.00	มากที่สุด	4.86	0.47	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด	4.96	0.47	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.93	0.67	มากที่สุด	4.84	0.57	มากที่สุด	4.94	0.33	มากที่สุด	4.88	0.57	มากที่สุด

### อภิปรายผล

วัตถุประสงค์ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยของนักศึกษาแพทย์แผนไทยระดับอุดมศึกษาจำแนกตามระดับมหาวิทยาลัยและระดับบุคคล พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเป็นไปตามสมมติฐานที่มาจากการ สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทย อีกทั้งอิทธิพลของตัวแปรในการวิจัย ครั้งนี้มาจากปัจจัยต่างระดับที่ลดหลั่นกัน ได้แก่ ปัจจัยระดับบุคคล และปัจจัยระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้อง กับแนวคิดของ ไดเออร์ และคณะ (Dyer et al.2005) และ ศิริชัย กาญจนวาศรี (2550 ) ใช้แนวทางการวิเคราะห์พหุระดับ

ระดับมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยจากตัวแปรทำนาย ระดับมหาวิทยาลัยพบว่า ตัวแปร คุณลักษณะความเป็นครู (AAB) ประกอบด้วย จิตวิญญาณความเป็นครู (AJaa) การรับรู้ความสามารถของครู (Ajab) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยส่งผลทางตรง ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์มีการส่งเสริมการ อบรม การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูและมีการประเมิน สมรรถนะวิชาชีพครู เพื่อให้มั่นใจว่าอาจารย์มีความพร้อมในด้านการจัดการเรียนการสอนที่ สอดคล้องกับการวิจัยของ



ประสงค์ สกลซัง (2560: 126) ที่ว่าจิตวิญญาณความเป็นครู และความสามารถของครู ส่งผลต่อสมรรถนะผู้เรียน และสอดคล้องกับทฤษฎี Bandura (2001) ความสามารถของครูนั่น หมายถึงความเชื่อของครูเกี่ยวกับความสามารถของตนในการจัดการและดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานทางด้านการสอนบรรลุผลตามระดับที่ได้กำหนดไว้ และที่สำคัญพบว่าครูที่รับรู้ความสามารถ ของตนจะมีความกระตือรือร้นในการสอน (Enthusiasm for Teaching) มีความยึดมั่นผูกพันต่อการสอนและเข้าสอนอย่าง สม่ำเสมอ (Stay in teaching) (Tschannen-Moran, Woolfolk Hoy and Hoy, 1998) สอดคล้องกับผลการวิจัย ของวีรวรรณ สุทิน (2561: 10) ได้วิจัยเรื่อง อิทธิพลของจิต ลักษณะและสถานการณ์ในการทำงานที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การสอนอย่างมีประสิทธิภาพของอาจารย์สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อ พฤติกรรมการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ คือ การรับรู้ความสามารถ ของครูในการสอน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.81 และสอดคล้องกับทัศนะของอาจารย์คนที่ 6 ผู้บริหารหลักสูตร กำหนด competences ให้ชัดเจน เหมาะสมกับสถานการณ์และยุค BANI และหมั่นประเมิน competences ของอาจารย์ทุกคนเพื่อมั่นใจว่า อาจารย์ทุกคนมี competences ตามที่กำหนดเพียงพอต่อการ จัดการเรียน การสอน ในส่วนสภาพแวดล้อมบริบท (AAC) ประกอบด้วย การบริหารจัดการสถานศึกษา (Aiaa) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยส่งผลทางตรง ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ มีแผนการบริหารที่ชัดเจน มีการประเมินความต้องการของผู้เรียน มีการบริหารจัดการแบบภาคีเครือข่าย จัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดกิจกรรมและแผนการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียน สอดคล้องกับทัศนะของอาจารย์คนที่ 6 การพัฒนาทักษะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและกลุ่มผู้เรียน และสอดคล้องกับ สุนันท์ รุ่งอรุณแสงทอง (2561: 26) การบริหารจัดการสถานศึกษา กระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมภายใน สถานศึกษาโดยมีแบบแผน วิธีการและขั้นตอนในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบและบรรลุ วัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความสามารถ มีทักษะ มีคุณธรรมและนำไปปฏิบัติในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข ผู้บริหาร ครู อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการร่วมกัน โดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาให้ได้มากที่สุด เป็นไปด้วยความถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ในส่วนการบริหารหลักสูตร (Aiab) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยส่งผลทางตรง ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ มีการบริหารหลักสูตร ที่ชัดเจน มีการวัดผลประเมินผลเป็นไปตามมาตรฐานทุกปี มีการส่งเสริมบุคลากรมีการพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับวิชาชีพแพทย์แผนไทย และส่งเสริมด้านการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพ สอดคล้องกับทัศนะของอาจารย์คนที่ 8 ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์ที่ ชัดเจนและสื่อสารให้ทุกฝ่ายในสถานศึกษาทราบเพื่อร่วมกันทำงาน ตามเป้าหมาย โดยเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และนวัตกรรมในแพทย์แผนไทย ตลอดจนควรมีการอบรมและ สนับสนุนผู้ในระดับกลางเพื่อเสริมทักษะในการจัดการและการ สื่อสาร รวมถึงการสร้างแรงจูงใจและความมุ่งมั่นในการพัฒนา หลักสูตร และสอดคล้องกับ สาโรจน์ เผ่าวงศากุล และคณะ (2562: 18) การวางแผนการปฏิบัติงานมีความชัดเจน จุดมุ่งหมายได้ชัดทำให้ผู้ใช้หลักสูตรสามารถปฏิบัติได้จริง แก่ผู้ที่นำหลักสูตรไปใช้สามารถดำเนินการได้จริงความพร้อมของสถานศึกษาด้านต่าง ๆ ความพร้อมในการสอนของ ผู้สอนสถานที่มีความเหมาะสม ความพร้อมของผู้เรียนผู้ที่เกี่ยวข้อง งบประมาณสนับสนุน ระบบการบริหารลักษณะของหน่วยปฏิบัติงาน ระยะเวลาที่หลักสูตรใหม่มาใช้นี้มีความเหมาะสมเพียงใด บรรยากาศของสถานศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้บริหาร ซึ่งจะเป็ปัจจัยพื้นฐานที่จะส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ความรู้เชิงประเมินค่าของผู้สอนต่อหลักสูตร ในส่วนสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Aiac) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยส่งผลทางตรง ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ มีแผนการจัดการเรียนรู้ตามศาสตร์การแพทย์แผนไทย มีการใช้สื่อเทคโนโลยี ประกอบกับการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ตามวิชาชีพแพทย์แผนไทย เวชกรรมไทย ผดุงครรภ์

ไทย เกษชกรมไทย นวดแผนไทย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิรุจน์ บัวงาม และจำลอง วงษ์ประเสริฐ (2556: 70) ที่การบริหารจัดการสถานศึกษา และสภาพแวดล้อมส่งผลต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทย และยังพบว่า สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จันจิรา เฟ็งปาน ที่พบว่าสภาพแวดล้อมส่งผลต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทย และการศึกษาของ อักษรภาคส์ โกสินรุ่งเรือง(2564: 92-94) ที่พบว่า สภาพแวดล้อมการจัดการจัดการการเรียนนอทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนได้ และยังสอดคล้องกับทัศนะของ อาจารย์คนที่ 9 ส่งเสริมการสร้างบรรยากาศที่สงบและเหมาะสมต่อการเรียนการสอน: จัดให้มีพื้นที่ที่เงียบสงบ สะอาด และมีการจัดแสงสว่างที่เหมาะสม เพื่อให้ให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และรู้สึกผ่อนคลาย ในระหว่างการศึกษา

ระดับบุคคลผลการวิจัยพบว่าตัวแปร คุณลักษณะบุคคล (BBD) ประกอบด้วยเจตคติต่อการเรียน (BPaa) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (BPab) ความเชื่ออำนาจภายในตนเอง (BPac) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยส่งผลทางตรง ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ มีบุคลากรที่ตรงตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพ มีการจัดแผนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเป็นสื่อกลาง วิธีการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย เน้นทักษะการปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ มีภาคีเครือข่ายความรู้ทางการปฏิบัติ โรงพยาบาล ชุมชน ในการฝึกประสบการณ์เพื่อเสริมทักษะการปฏิบัติ และการใช้สื่อการสอนเหมาะสมกับผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศนิกันต์ ศรีมณี และคณะ (2562: 106) ที่พบว่าเจตคติต่อการเรียนส่งต่อสมรรถนะวิชาชีพทางการพยาบาล สอดคล้องกับทัศนะของอาจารย์คนที่ 3 เน้นการจัดการเรียนการสอนแบบ active learning ในรูปแบบต่างๆ ที่ สอดคล้องกับ expected learning outcomes อาทิ Demonstration, Bedside teaching, Case based learning, Community based Learning เพื่อให้ นักศึกษามีโอกาสพัฒนาทักษะเชิงปฏิบัติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉวีวรรณ ทองทาสี (2566: 28-40) ที่พบว่าปัจจัยภายในตัวบุคคลความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะของบุคลากรระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กมลชนก โยธาจันทร์ (2565: 109) ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมใน ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดลพบุรี พบว่า เจตคติต่อการเรียน มีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะ การเรียนรู้และนวัตกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับRotter (1966) ความเชื่ออำนาจภายในตนเองมีความกระตือรือร้นต่อความเป็นไปของสิ่งแวดล้อมอันจะเป็นประโยชน์ พยายามปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน เห็นคุณค่าของทักษะหรือผลสัมฤทธิ์จากความพยายามอยู่เสมอ สอดคล้องกับ ยงยุทธ เกษสาคร (2565: 150) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความปรารถนาที่จะบรรลุถึงผลสำเร็จในงานที่ยุ่ยากซับซ้อน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขัดขวาง McClelland (1985) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ ผู้ที่ตระหนักรู้ถึง เป้าหมายในระดับสูง ความต้องการประสบความสำเร็จในการแข่งขัน ในส่วนด้านการจัดการเรียนรู้ (BBE) ประกอบด้วย การสนับสนุนทางสังคม (BNaa) การจัดการเรียนการสอน (BNab) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยส่งผลทางตรง ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ มีการจัดกิจกรรมให้ครูอาจารย์ทำร่วมกับนักศึกษา เพื่อสร้างสัมพันธภาพในชั้นเรียน กิจกรรมงานกลุ่มร่วมกับเพื่อน และในส่วนของครอบครัวมีการติดต่อประสานการเข้าร่วมกิจกรรมกับหลักสูตร สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิรุจน์ บัวงาม และจำลอง วงษ์ประเสริฐ (2556: 70) ที่พบว่า การสนับสนุนทางสังคม และการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ส่งผลต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงทิพย์ อรัญดร ที่พบว่า การจัดการเรียนการสอนส่งผลต่อ สมรรถนะที่พึงประสงค์วิชาชีพแพทย์แผนไทย และสอดคล้องกับทัศนะของอาจารย์คนที่ 2 ออกแบบหลักสูตรที่มุ่งเน้นสมรรถนะจัดหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาทักษะที่จำเป็นในวิชาชีพแพทย์แผนไทย โดยเน้นการฝึกทักษะปฏิบัติและการวิเคราะห์ ในส่วนการบริการเชิงรุก (BBF) ประกอบด้วย ผู้ปฏิบัติงานบริการ (BZaa) การดำเนินการบริการ (BZab) สภาพแวดล้อมการบริการ (BZac) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยส่งผลทางตรง ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ ให้ความสำคัญของ

การให้บริการตามมาตรฐานวิชาชีพแล้วยังให้ความสำคัญต่อผู้มารับบริการ การอำนวยความสะดวก และความพึงพอใจของการเข้ารับบริการแพทย์แผนไทย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นภาพรณ เนตรประดิษฐ์ (2561: 9) ที่พบว่าทักษะการปฏิบัติงานส่งผลทางอ้อมต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทย และการศึกษาของ จันจิรา เพ็งปาน (2563: 420) ที่ทำวิจัยเรื่องสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยในระบบบริการสุขภาพของสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ จังหวัดอุดรธานี พบว่าการบริการที่ดี การคิดวิเคราะห์ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การดำเนินงานเชิงรุก และความร่วมมือร่วมใจ ที่ส่งผลต่อผู้รับบริการอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับทัศนะของอาจารย์คนที่ 8 การพัฒนาสภาพแวดล้อมการบริการควรเน้นให้มีความสะดวกสบาย และปลอดภัยต่อผู้ใช้บริการ เช่น การจัดสถานที่ให้มีความเป็นระเบียบ มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการบริการทางการแพทย์ การเตรียมอุปกรณ์และสภาพแวดล้อมในการให้บริการอย่างครบถ้วน รวมถึงการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการรักษา เช่น การควบคุมอุณหภูมิและแสงสว่างในห้องบริการให้เหมาะสม

วัตถุประสงค์ 2 พัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยของนักศึกษาแพทย์แผนไทยระดับอุดมศึกษา ในระดับมหาวิทยาลัย พบว่ามีข้อเสนอแนะ จำนวน 5 ด้าน ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู ด้านการรับรู้ความสามารถของครู ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านการบริหารหลักสูตร และด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ จำนวน 27 ข้อ พิจารณาในภาพรวมพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเหมาะสมระดับความคิดเห็นระดับมากที่สุด ด้านความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด ด้านความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด ด้านความถูกต้องระดับมากที่สุด และในระดับบุคคลพบว่ามีข้อเสนอแนะ จำนวน 6 ด้าน ด้านเจตคติต่อการเรียน ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านความเชื่อมั่นอำนาจภายในตนเอง ด้านการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการบริการเชิงรุก จำนวน 20 ข้อ พิจารณาในภาพรวมพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเหมาะสมระดับมากที่สุด ด้านความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด ด้านความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด และด้านความถูกต้องระดับมากที่สุด ผู้วิจัยอภิปรายผลดังนี้

จิตวิญญาณความเป็นครูหลักสูตรแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ ควรกำหนด สมรรถนะให้ชัดเจน เหมาะสมกับหลักสูตร และจัดให้มีการอบรมหรืออบรมเชิงปฏิบัติการให้อาจารย์ได้มีความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง จัดทำคู่มือการสอนและมาตรฐานการสอน ส่งเสริมการพัฒนาทักษะทั้งทางด้าน Hard Skills และ Soft Skills ให้แก่ผู้เรียน บนพื้นฐานของการเข้าใจความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคลโดยการจัดการผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เอาใจใส่ จัดชั่วโมงให้คำปรึกษา ส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับ ยนต์ ชุ่มจิตต์ (2550) ได้ทำการรวบรวม คุณลักษณะของครูที่ดีตามทัศนะของบุคคลทั่วไป มีลักษณะท่าทางดี มีความประพฤติดี มีอัธยาศัยดี มีความยุติธรรม เข้าได้กับทุกคนชั้น เอาใจใส่ทุกข์สุขของศิษย์ พัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีความสามารถในการทำงาน มีความเป็นผู้นำ มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีความสามารถในการสอน เป็นตัวของตัวเอง มีจริยธรรมสูง เข้มแข็ง อดทน คล่องแคล่วว่องไว ยืดหยุ่นผ่อนปรน สติปัญญาดี มีวิจารณ์ญาณ

การรับรู้ความสามารถของครูหลักสูตรแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ ควรมีการกำหนดภาระงานอย่างเหมาะสมเพื่อให้อาจารย์ทุกคนได้มีเวลาในการ เตรียมการสอน โดยจะต้องมีการวางแผน Teaching and learning activities ให้ Update ตรงกับ needs of industry และ สอดคล้องกับ expected learning outcomes อาจารย์ผู้สอนและสอดคล้องกับหลักสูตรวิชาชีพแพทย์แผนไทยให้กับอาจารย์ประจำหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมการอบรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของอาจารย์ผู้สอนสนับสนุนการใช้สื่อการสอนที่หลากหลายและทันสมัย เทคโนโลยีการสื่อสาร การใช้สื่อภาพเสียง ใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับเนื้อหา กับกลุ่มผู้เรียนสามารถวัดผลได้ตรงกับความเป็นจริง สอดคล้องกับ (Tschannen-Moran, Woolfolk Hoy and Hoy, 1998) พบว่าการรับรู้ความสามารถของครูมีความสัมพันธ์ กับการปฏิบัติงานทางด้านการสอนของครูร่วมด้วยกล่าวคือการ รับรู้ความสามารถของครูจะมีผลต่อความพยายามการ

ตั้งเป้าหมาย และระดับความมุ่งมั่นปรารถนา (Aspiraton) ที่ครูจะทุ่มเทในการ สอนโดยพบว่าครูที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะมี ลักษณะที่สำคัญคือเปิดกว้างในการรับแนวคิดใหม่ ๆ และมุ่งมั่นที่จะ ทดลอง เพื่อแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ ที่ดีที่จะช่วยตอบสนองความ ต้องการของผู้เรียนได้ดีขึ้น

การบริหารจัดการสถานศึกษาหลักสูตรแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ ควรกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสื่อสารให้ทุกฝ่ายในสถานศึกษาทราบเพื่อร่วมกันทำงาน ตามเป้าหมาย และเข้าใจความต้องการของนักศึกษา เน้นการพัฒนาทักษะการนำที่มุ่งเน้นการสนับสนุนนักศึกษาให้บรรลุเป้าหมายทางวิชาชีพ และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีแรงจูงใจ ที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียน ส่งเสริมให้บุคลากรครูอาจารย์ควรได้รับการฝึกอบรมทั้งในด้าน ทักษะการสอนและการวิจัยเทคนิคใหม่ๆ เน้นการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับสาขาโรจน์ เฝ่างศากุล และคณะ (2562) ได้กล่าวถึง การวางแผนการปฏิบัติงานมีความชัดเจน จุดมุ่งหมายได้ชี้ทางให้ผู้ใช้หลักสูตรสามารถปฏิบัติได้จริง ความพร้อมในการสอนของ ผู้สอนสถานที่มีความเหมาะสม ความพร้อมของผู้เรียนผู้ที่เกี่ยวข้อง งบประมาณสนับสนุน ระบบการบริหารลักษณะของหน่วยปฏิบัติงาน ซึ่งจะเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ความรู้เชิงประเมินค่าของผู้สอนต่อหลักสูตร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Trinder (2008) ได้แสดงถึงมาตรฐานของสมรรถนะเพื่อวัดคุณภาพของ บุคลากรในองค์กร พบว่า สมรรถนะได้รับการพัฒนาจาก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การศึกษา (Education) การฝึกอบรม (Training) และประสบการณ์ (Experience) ซึ่งครูผู้สอนแต่ละคน แต่ละสถานศึกษา และแต่ละจังหวัดย่อมได้รับการศึกษา การฝึกอบรม และประสบการณ์ ในการบริหารจัดการชั้นเรียนที่ แตกต่างกัน

การบริหารหลักสูตรหลักสูตรแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ ที่เน้นรูปแบบการเรียนการสอนของหลักสูตรที่บูรณาการความรู้ทางวิทยาศาสตร์การแพทย์แผนปัจจุบันและการแพทย์แผนไทย ในการประยุกต์ใช้ในวิชาชีพส่งเสริมให้มีมีส่วนร่วมของอาจารย์ นักศึกษา และชุมชน ในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้มารับบริการทางการแพทย์แผนไทยในปัจจุบันมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน การพัฒนาบูรณาการความรู้จากหลายสาขา วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และการแพทย์แผนปัจจุบัน เพื่อให้ นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงและประยุกต์ใช้ในการรักษาแบบแผนไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับ จันทรเพ็ญ อามพัฒน์ และคณะ (2561) พบว่า คุณลักษณะผู้สอน สิ่งแวดล้อม การบริหารหลักสูตร และวิธีการจัดการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การรับรู้ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ Köksal et al (2013) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้ส่งผล ต่อเจตคติของนักเรียนระดับประถมศึกษา และการสนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับ เจตคติในการเรียนในระดับสูง และสอดคล้องกับพิกุล เอกวารงกูร,ชานนท์ จันทรและ กรกฎา นักคัม (2561) พบว่า การจัดการเรียนรู้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน

สภาพแวดล้อมทางกายภาพหลักสูตรแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ ควรจัดให้มีการพัฒนา และสนับสนุนให้เป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อัจฉริยะ (Smart Learning Environment) โดยนำนวัตกรรมที่เกิดขึ้นใหม่มาใช้ส่งเสริมการเรียนการสอนในชั้นเรียน เน้นการสร้างบรรยากาศที่สงบและเหมาะสมต่อการเรียนการสอนสอดคล้องกับนวิจัย ธนภฤตา แจ่มดวง (2560) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและบรรยากาศในชั้น เรียนนั้นส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ช่วยสร้างประสบการณ์ทางนวัตกรรมที่ ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถถ่ายโอนสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ให้เป็นนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ หากสถานศึกษาคำนึงถึงความสำคัญของการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้ผู้เรียน ในการ พัฒนาสมรรถนะควรมีการจัดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สามารถช่วย ในการสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของนักศึกษาได้

เจตคติต่อการเรียนหลักสูตรแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ เน้นการสร้างการรับรู้เชิงบวกเกี่ยวกับวิชาชีพแพทย์แผน ไทย โดยจัด Co-Curricular Activities (กิจกรรมร่วมหลักสูตร) ส่งเสริมการเรียนรู้



ตลอดชีวิต และการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ เน้นการทำแผนการเรียนการสอนที่แบบ active learning เพื่อให้ นักศึกษามีโอกาสพัฒนาทักษะเชิงปฏิบัติทางการแพทย์แผนไทย จัดให้มีแผนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติด้วยการฝึกประสบการณ์หรือโครงการภาคสนามที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์แผนไทย ในโรงพยาบาลและศูนย์สุขภาพชุมชน ของทุกชั้นปีสอดคล้องกับฉัตรตยา ลังการ์ตน์ (2560) และ รัชณี เปาะศิริ (2551) ก็มีผลวิจัยในลักษณะเดียวกัน คือ นักเรียนที่มี เจตคติทางการเรียนสูงจะส่งผลต่อองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้ให้สูงขึ้น

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลักสูตรแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ จัดให้มีการพัฒนาทักษะ ครู อาจารย์ประจำหลักสูตร ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง โดยกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถวัดผลได้ส่งเสริมการจัดกิจกรรมหรือโปรแกรมฝึกทักษะการแก้ปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการรับมือกับความท้าทายในการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติในวิชาชีพแพทย์แผนไทยและส่งเสริมให้มีการแข่งขันที่เน้นการพัฒนาทักษะทางวิชาการ สอดคล้องกับปรียา พงศาปาน และคณะ (2560) ที่พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่งผลต่อ ทักษะของนักเรียนมัธยมศึกษา รวมทั้งการรับรู้ความสามารถของตน ซึ่งเชื่อมโยงกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ นพพร จันทร์นำชู และ วสวัตดี วงศ์พันธุ์ เศรษฐ์ (2565) พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางบวกต่อทักษะการเรียนรู้และ นวัตกรรม

ความเชื่อมั่นอำนาจภายในตนเองหลักสูตรแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ ส่งเสริมให้มีการจัด Co-Curricular Activities (กิจกรรมร่วมหลักสูตร) ที่ช่วยพัฒนาและสนับสนุนความเชื่อมั่นในตนเอง, เสริมสร้างความรับผิดชอบส่วนบุคคล, การเน้นการเรียนรู้จากความ ล้มเหลว, การจัดการความไม่มั่นใจ, การพัฒนาทักษะการตัดสินใจ จัดการกับปัจจัยภายนอกที่ ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้เรียน ส่งเสริมให้มีการจัดการสร้างเครือข่ายสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญวิชาชีพแพทย์แผนไทยและอาจารย์ให้คำปรึกษาสำหรับนักศึกษา ฝึกให้นักศึกษาพิจารณาและวิเคราะห์สถานการณ์ในวิชาชีพแพทย์แผนไทยให้เหมาะกับสถานการณ์ปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทย์ทิพย์ พวงคำ (2551) ที่พบว่าความเชื่ออำนาจภายในตน เป็นองค์ประกอบของ คุณลักษณะภายใน ผู้เรียนซึ่งส่งผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้ สังคมของ Bandura (1986) ว่าความสำเร็จที่เกิดจากความสามารถของตานั้นจะเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างปัญญา พฤติกรรม และองค์ประกอบส่วนบุคคลเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ คนที่ความเชื่ออำนาจภายในตนสูงจะทำงานด้วยความมุ่งมั่น พยายาม ให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย ส่งผลทางบวกต่อสมรรถนะผู้เรียน

การสนับสนุนทางสังคมหลักสูตรแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ สนับสนุนการอบรมเพื่อเพิ่มทักษะการสอนที่เน้นการปฏิบัติและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อการสร้างความสัมพันธ์ที่ระหว่างครูกับนักเรียน สนับสนุนการสร้างเครือข่ายเพื่อนนักศึกษาใน หลักสูตรผ่านกิจกรรมกลุ่ม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวในกิจกรรมทางการศึกษาสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ อารีรัตน์ ขำอยู่ (2564: 9) พบว่า ปัจจัยด้านสังคมส่งผลต่อสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และสอดคล้องกับสอดคล้องกับ Brent M Blevins (2009) ที่พบว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียนส่งผล ต่อการพัฒนาความสามารถทางวิชาการ กรอบความคิดทางวิชาการ และความสำเร็จทางวิชาการ ทั้งนี้เนื่องจากสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียนคือสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวนักเรียน โดยตรงที่นักเรียนพบเจอหรือรับรู้ในชีวิตประจำวัน เช่นเดียวกับการที่นักเรียนได้รับรู้ถึงสภาพ แวดล้อมของครอบครัวอันส่งผลถึงมุมมองที่นักเรียนมีได้ต่อการเรียนของตนเอง

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ ควรออกแบบหลักสูตรที่มุ่งเน้นสมรรถนะวิชาชีพ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาทักษะที่จำเป็นในวิชาชีพแพทย์แผนไทย เน้นการฝึกทักษะปฏิบัติ เช่นการตรวจรักษา จำยา แบบเวชกรรมไทย หรือการทำหัตถการแผนไทย ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี ดิจิทัลในกระบวนการเรียนรู้ อาทิ การใช้แอปพลิเคชันเพื่อ การศึกษา แพลตฟอร์มการเรียนรู้

ออนไลน์ ส่งเสริมให้มีการทำงานร่วมกันกับเครือข่ายในชุมชนเพื่อให้ผู้เรียนได้พบปะและแลกเปลี่ยนความรู้กับแพทย์แผนไทยภูมิปัญญาชาวบ้าน ประชาชนชาวบ้านและกลุ่มผู้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติจากประสบการณ์จริง สอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2555: 11) เสนอว่าสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องสร้างปฏิบัติทางการ เรียน และการสนับสนุนจากบุคลากรและสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อช่วยให้การเรียนการสอน บรรลุผล สนับสนุน การแบ่งปันปฏิบัติการที่เป็นเลิศระหว่างกัน รวมทั้งการบูรณาการทักษะ หลากหลายสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน สร้างโอกาส ในการเข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือ และแหล่ง การ เรียนรู้ที่มีคุณภาพ และขยายผลสู่ชุมชน

การบริการเชิงรุกหลักสูตรแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะการสื่อสารที่ดี มีความสามารถในการตอบคำถามและให้คำปรึกษาแก่ผู้ป่วยด้วยทัศนคติที่ดีและสุภาพอย่างเป็นมิตร สร้างมาตรฐานการให้บริการที่มีคุณภาพ พัฒนาคู่มือการให้บริการแก่ผู้ป่วย เช่น ขั้นตอนการรับผู้ป่วย การซักประวัติ การติดตามผลการรักษา รวมถึงการส่งเสริมให้มีการจัดสภาพแวดล้อมให้มีมาตรการความปลอดภัยและสุขอนามัยที่ดีในพื้นที่บริการ และเป็นมิตรกับผู้มารับบริการสอดคล้องกับ การศึกษาของ สุคนทิพย์ รุ่งเรือง (2559: 15) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะของนักวิชาการสาธารณสุข ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการบริการที่ดี ด้านการทำงานเป็นทีม และดานการสร้างสมพันธภาพ อยู่ในระดับสูง

## ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

### 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ตัวแปรระดับมหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทย พบว่า องค์ประกอบที่ 2 และ 3 ได้แก่ คุณลักษณะความเป็นครู สภาพแวดล้อมบริบท การบริหารจัดการ สถานศึกษาพบว่ามีค่าขนาดอิทธิพลร้อยละความแปรปรวนสูง สามารถนำมาประยุกต์เป็นแนวทางใน การพัฒนา บุคลากรอาจารย์ประจำสาขา และพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยของนักศึกษา แพทย์แผนไทยระดับอุดมศึกษาต่อไปได้

2. ตัวแปรระดับบุคคลที่ส่งผลต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทย พบว่า องค์ประกอบที่ 2, 3 และ 4 ได้แก่ องค์ประกอบคุณลักษณะบุคคล การจัดการเรียนรู้ และการบริการเชิงรุก ผู้ปฏิบัติงาน บริการพบว่ามีค่าขนาดอิทธิพลร้อยละความแปรปรวนสูง สามารถนำมาประยุกต์เป็นแนวทางในการ พัฒนา นักศึกษาแพทย์แผนไทยเพื่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยระดับอุดมศึกษาต่อไปได้

### 2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรระดับบุคคลที่ ส่งผลต่อสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยของนักศึกษาแพทย์แผนไทยระดับอุดมศึกษา พบว่า องค์ประกอบที่ 4 การบริการเชิงรุก ค่าที่แสดงความสัมพันธ์ภายในของตัวแปร (ICC) เกิน 0.1 ในการศึกษาในประเด็นเดียวกันสามารถเพิ่มตัวแปรนี้ในระดับมหาวิทยาลัยได้

2. สามารถนำผลการวิจัยไปศึกษาต่อได้ ในเชิงวิจัยและพัฒนา การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพแพทย์แผนไทยในระดับอุดมศึกษาต่อไปได้

## เอกสารอ้างอิง

กมลชนก โยธาจันทร์, ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา, & นพพร จันทรรนำชู. (2565). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดลพบุรี. *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย*, 14(1), 196–213.



- จันจิรา เฟ็งปาน. (2563). สมรรถนะของแพทย์แผนไทยในระบบบริการสุขภาพสถานบริการสาธารณสุขของรัฐพื้นที่จังหวัดอุดรดิตถ์. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 17(2), 420–429.
- จันทรนาชู, น., & วงศ์พันธุ์เศรษฐ์, ว. (2565). ตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนโรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครปฐม. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนม*, 13(1), 116–129.
- จันทร์เพ็ญ อามพัฒน์, เพ็ญนภา พิสัยพันธุ์, จารุวรรณ ท่าม่วง, กฤษณี สุวรรณรัตน์, ชญาดา เนตร์กระจำง, & วรัญญา ชลธารัมปนาค. (2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี*, 29(2), 36-46.
- แจ่มด้วง, ธ. ก. (2560). *แนวทางพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากรตามนโยบาย ประเทศไทย 4.0* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฉวีวรรณ ทองทาสี. (2566). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะของบุคลากรสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลพบุรี. *Singburi Hospital Journal*, 32(1), 28–40.
- ฉัตรติยา ลังการัตน์. (2560). *โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดระยอง* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดวงทิพย์ อรัญดร. (2558). *สมรรถนะที่พึงประสงค์ของบุคลากรในวิชาชีพการแพทย์แผนไทย*. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นภาพรรณ เนตรประดิษฐ์. (2561). สมรรถนะของพนักงานนวดแผนไทยเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของสถานประกอบการนวดแผนไทยในเขตพื้นที่เทศบาลนครลำปาง จังหวัดลำปาง. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย*, 8(1), 1–11.
- ประสงค์ สกุกซัง. (2560). *โมเดลสมการโครงสร้างแบบผสมปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียนของครู*. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปรียา พงศาปาน และคณะ (2560). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. *วารสารการวิจัยกาสะลองคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 12(1), 21–30.
- พิกุล เอกวางกูร, ชานนท์ จันทรา, & กรกฏา นกคิม. (2561). แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการสอนของครูการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 12(3), 367-381
- ยงยุทธ เกษสาคร. (2541). *ภาวะผู้นำและการจูงใจ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เอสเคบุ๊กเน็ต.
- ยนต์ ชุ่มจิตต์. (2550). *ความเป็นครู*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- รัชณี เปาะศิริ (2551). *การวิเคราะห์หุระดับปัจจัยที่สัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ สดศรี-สฤณีวงศ์.
- วิทย์ทิพย์ พวงคำ (2551). *การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิรุจน์ บัวงาม, & จำลอง วงษ์ประเสริฐ. (2556). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของสมรรถนะนักศึกษาแพทย์แผนไทยตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ. *วารสารวิจัยและประเมินผลอุบลราชธานี*, 2(1), 70–81.

- วีรวรรณ สุทิน (2561). อิทธิพลของจิตลักษณะและสถานการณ์ในการทำงานที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนอย่างมีประสิทธิภาพของอาจารย์สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 14(1), 1-10.
- ศนิกันต์ ศรีมณี, ชนิดา มัททวงกูร, & เพ็ญรุ่ง นวลแจ่ม. (2562). การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการพยาบาลอนามัยชุมชนของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม. *วารสารพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม*, 20(39), 20-35.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2548). *การวิเคราะห์พหุระดับ = Multi-level analysis* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สาโรจน์ เผ่าวงศากุล, และ ณรินทร์ ชำนาญดู. (2567). การพัฒนานวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะสมองของผู้เรียนสำหรับสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 8(4), 2033-2048.
- สำนักงานข้าราชการพลเรือน. (2548). *เอกสารประกอบการสัมมนาสมรรถนะของข้าราชการ: เรื่องการปรับใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานข้าราชการพลเรือน.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2547). *เอกสารประกอบการสัมมนาสมรรถนะของข้าราชการ เรื่องการปรับใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สุคนทิพย์ รุ่งเรือง (2559). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อสมรรถนะของนักวิชาการสาธารณสุข: กรณีศึกษาเขตบริการสุขภาพที่ 4. *วารสารกฎหมายสุขภาพและสาธารณสุข*, 2(1), 15-29.
- สุนันท์ รุ่งอรุณแสงทอง. (2561). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพ* (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แบบที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อักษรภักดิ์ โกลินรุ่งเรือง. (2564). *[ชื่อวิทยานิพนธ์ไม่ระบุ]* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารีรัตน์ ขำอยู่, สิริพิมพ์ ชูปาน, ลัดดาวัลย์ พุทธรักษา, สหทัยา รัตนจรณะ, ดำรงค์ศักดิ์ สงเอียด, & ณวีรัตน์ ชื่นชมกุล. (2564). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของนิสิตคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. *วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 29(1), 1-12.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall. [Amazon+2car.chula.ac.th+2](https://www.amazon.com/dp/B000059127)
- Bandura, A. (2001). Social cognitive theory: An agentic perspective. *Annual Review of Psychology*, 52, 1-26. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.1> [Annual Reviews+2Scribd+2](https://www.scribd.com/document/1146/annurev.psych.52.1.1)
- Blevins, B. M. (2009). *Effects of socioeconomic status on academic performance in Missouri public schools* (EdD Dissertation). Lindenwood University.
- Bollen, K. A. (1989). *Structural equations with latent variables*. New York, NY: John Wiley & Sons.
- Bollen, K. A. (1989). *Structural equations with latent variables*. New York, NY: John Wiley & Sons
- Buangam, W., & Wongprasert, C. (2013). Development of a causal model of Thai traditional medicine student competencies according to the National Higher Education Qualifications Standards Framework. *Ubon Ratchathani Research and Evaluation Journal*, 2(1), 70-81.

- Dyer, N. G., Hanges, P. J., & Hall, R. J. (2005). Applying multilevel confirmatory factor analysis techniques to leadership research. *The Leadership Quarterly*, 16(2), 149-167.  
<https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2004.09.009>
- Goffin, R. D. (2007). Assessing the adequacy of structural equation models: Golden rules and editorial policies. *Personality and Individual Differences*, 42(5), 831-839.  
<https://doi.org/10.1016/j.paid.2006.08.013>
- Köksal, O. (2013). *The Impact of The Keyword Method on Vocabulary Learning And Retention in Preparatory French Classes in Higher Education*. *International Journal of Academic Research*, 5(5), 393-400. DOI: 10.7813/2075-4124.2013/5-5/B.61
- McClelland, D. C. (1973). *Human motivation : a book of readings* (D. C. McClelland & R. S. Steele, Eds.). Morristown, NJ: General Learning Press.
- McClelland, D. C. (1985). *Human motivation: A book of readings*. Scott, Foresman.
- Office of the Civil Service Commission. (2010). *Ordinary civil servants in Thailand 2010*. Bangkok: Office of the Civil Service Commission.
- Robinson, L. (1998). *Crossing the line: Violence and sexual assault in Canada's national sport*. Toronto, ON: McClelland & Stewart.
- Rotter, J. B. (1966). *Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement*. *Psychological Monographs: General and Applied*, 80(1), 1-28
- Trinder, K. (2008). Maternal gate closing and gate opening in post-divorce families. *Journal of Family Issues*, 29(10), 1298-1324.
- Tschannen-Moran, M., Woolfolk Hoy, A., & Hoy, W. K. (1998). Teacher efficacy: Its meaning and measure. *Review of Educational Research*, 68(2), 202-248.  
<https://doi.org/10.3102/00346543068002202>
- World Health Organization. (2023). *WHO report on the global tobacco epidemic, 2023: Protect people from tobacco smoke*. Geneva: World Health Organization.